

TEGENSPOED IN DE STIJL VAN HET POPPENSPEL IN HET NOORDOOSTELIJKE KONINKRIJK VAN VERMONT

Peter SCHUMANN
(Bread and Puppet Theatre)

Ik woon in het Noordoostelijke Koninkrijk van Vermont. Bij gevolg is mijn stijl van poppenspel de stijl van dit Noordoostelijk koninkrijk. Een stijl als de vorm van de bergen, het gebrul van de houtrucks, de lengte van de wintermaanden, en de omvang van de stapel hardhout die gehakt moet worden voor de eerste sneeuw valt. De tweejaarlijkse "high-up-in-the-sky parade" van Canadese ganzen vertegenwoordigt het meest distinctieve kenmerk van deze stijl: parades. Als nabootsing van Canadese ganzen marcheren we met lange reeksen poppen en vlaggen door onze aangrenzende steden. Net als Canadese ganzen keren we elk jaar naar deze steden terug met gelijkaardige stoeten. Centraal in deze optochten staan Goden, ondefinieerbare reuzewezens met gezichten vol rimpels, vergelijkbaar met de rotsgezichten van het Noordoostelijk Koninkrijk. Hun dansen leerden ze van de grillige reacties van de populieren op de overheersende Westenwind. Toen we in New York City woonden, waren optochten politieke gebeurtenissen. De poppen vormden legers van vrouwen, afkomstig uit landen die door oorlog waren verscheurd. Ze bevochten de passiviteit van de stad. Soms stelden de poppen ook legers van uitgemergelde soldaten voor, die demonstreerden tegen de macht van de politiek.

De legers in de optochten van ons Noordoostelijk Koninkrijk zijn als koeien die protesteren tegen hun eigen uitroeiing. Dit is een uitroeiing die even ernstig is als elke uitroeiing die uiteindelijk kan resulteren in een koe-vrij Noordoostelijk Koninkrijk en overbevolkte poppenzone. Maar wat de stijl van het poppenspel in dit deel van het land betreft, is de confrontatiegerichte stemming van de stad vervangen door de 'niet-confrontatiekoppigheid' van de koeien. Bovendien heeft het doordringende zwart-en-wit van de Dans van de Dood plaats geruimd voor het luie groen van de Groene hen. Ook het landschap speelt een rol in de optochten. De bomen zelf verschijnen als mensen die de menselijkheid van bomen weergeven. Onze voorwaartse beweging in deze optochten vloeit zo stroperig traag als het langzame vloeien van de beroemde Vermontse ahornstropen op een pannenkoek en staan symbool voor onze oppositie tegen de progressieve razernij van de tijd. De dansen zijn repetitief, en tegelijkertijd niet-agressief, koe-achtig, eekhoorn-achtig, bosmarmot-achtig, kipachtig, schaapachtig en elandachtig.

Zouden we van deze stoeten kunnen leven? Neen, duidelijk niet. We rekenen ze

immers niet aan. Maar kunnen we door middel van poppenspel overleven, als eigentijdse "artiesten" of als creatieve muskieten, als het ware, die in een ambitieuze zelfmoordgerichte maatschappij leven en de onweersaanbare drang voelen om deze ambities in hun pompeuze achterwerken te steken? Kunnen wij, die voor tientallen jaren de mugkunst van het steken hebben beoefend, geestelijk overleven terwijl onze geest zo koe-achtig, zo marmotachtig is? Kunnen wij leven naast onze grondlapjes met zoet maïs en ons gedragen als Canadese ganzen? Kunnen we leven door als Groene Goden en Bruine Godinnen te paraderen, door met bloemenspandoeken te zwaaien, door met de vlag van St.-Francis te zwaaien en broederschap af te kondigen tussen man en worm en zusterschap tussen vrouw en onweersbui, en door de wind uit te roepen tot president van alle dingen?

Graag zou ik in een coherente, toegewijde stijl verslag uitbrengen over poppenspel op het platteland, zoals dat beoefend wordt in het Noordoostelijke Koninkrijk van Vermont. Ik heb een stijl voor ogen die zijn diversiteit zou te danken hebben aan die van de groententuinen, of een stijl die zou geïnspireerd zijn door de pracht van de inheemse 'hardrock' esdoorns. De esdoorns verzachten door hun ongelofelijke metamorfoze elk seizoen het landschap tot een radicaal variërend kleurenspectrum. Graag zou ik over de ontwikkeling van zo'n stijl van poppenspel en kunst rapporteren, die de extremen van de elementen zou tegemoet komen: poppen die beven van de kou, zodat je, door hen gade te slaan, verlost wordt van je eigen rillen, of poppen die, net als de krokussen in maart, hun fragiele hoofdjes door de met ijs bekorste bodem duwen en meteen blauw en mooi zijn, of poppen die kunnen verschijnen vanuit het niets als een pak wolken en die ons plots overdonderen met hun bedachtzaam uitgehouden betekenisvolle vormen.

Zo'n stijl van poppenspel ontbreekt er in de wereld. Zo'n kunst bestaat niet; en de mens zijn vechtende en bijtende ziel schreeuwt om zo'n kunst: een kunst die ons van het doorbreken van het zonlicht door de ochtendmist in al zijn glorie zou kunnen laten genieten, met interpretaties en de meest bruikbare toepassingen voor onze mistige normaliteit.

om vlierbessen te prijzen!

om in knoflook te geloven!

om witte vogelpoppen op ski's te laten

vliegen van witte hellingen!

om de lente te prijzen! (die de Vermonters modderseizoenen noemen omdat hun auto keer op keer vastraakt in de smeltende massa sneeuw en vuil.)

om de grote buitenwereld te prijzen!

Wat is kenmerkend voor de produktiestijl van een poppenspeler? Het is meestal zijn 'poppenspecifieke' begripen van de wereld. Dit is vergelijkbaar met ideale dansers die hun auto's zouden kunnen herstellen, niet door automechanische magie,

maar door het succesvolle begrijpen en toepassen van de specifieke lichaams-wendingen en kronkels van de automechanicus tijdens het herstellen van de wagen. Of het is zoals de ideale en nog niet-bestaande dansers die hun brood zouden kunnen bakken door op correcte wijze de respectvolle boog van de bakker te imiteren, die naar de oven reikt wanneer hij die volstopt met broden. Op dezelfde manier zouden de ideale poppenmakers de onbegrijpelijke wereld kunnen hermaken in miljoenen stukjes en beetjes. Ze zouden immers voor alle gezichten iets voorzien, of het nu een keukengootsteen of de God Mammon zelf is.

Het willekeurig mengen van het innerlijke en uiterlijke door de poppenspeler, van groot en klein, van leven en dood, zou iets goeds kunnen zijn, zou iets nuttigs kunnen zijn, zou in staat zijn te helen of heel normale miseries te vertroosten. Onze kunst kan een ziekenhuis zijn voor allerlei ziekten. Wij weten knarsende magen te genezen, met harmonieuze digestieve poppenspelerskunst. De afmetingen van onze groothartige kunst laten ons toe de illegitieme nonsens, evenals de vreselijke gelegitimeerde pijn van een onder de duim gehouden realiteit te omhelzen.

Ja, we bezitten al de gecompliceerde middelen die nodig zijn om een uitgesproken en bruikbare kunst voort te brengen. We kunnen een groene kunst creëren, een herinneringskunst van het meest duidelijke en geheime, een anti-geldgod-kunst, een Canada-gans-optocht-kunst, ware het niet dat er een ramp in onze woonkamer huist. Deze tegenspoed heet CBS en ABC en NBC. Deze stations zijn de hoofdeigenaars en verdelers van de waarheid in de USA. Het zijn indrukwekkende systemen die alle feiten van het leven uitnodigen om hun doelen te dienen. Ze slagen erin om een aanzienlijke opeenstapeling van directe menselijke geschiedenis te distilleren tot één of twee representatieve vliegtuigkraches per dag en één of twee politieke opties die het lijden van miljoenen mensen per week behandelen. Ze hebben geen schrik van de winters van ons Noordoostelijk Koninkrijk.

Onverschrokken zenden ze op gelijk welke tijd van het jaar hun absolute conclusies regelrecht in de huizen van de gansparaders van het Noordoostelijk Koninkrijk.

En deze uitzendingen hebben hun invloed. Ze komen volstrekt niet aan als een woud met een schitterend glaslaagje dat rinkelt en klingelt als het grootste gamelanorkest ter wereld en waarin het gewicht van het ijs even later de kronen van Amerikaanse lorken vernielt en hun takken breekt. De uitzendingen komen evenmin aan als een zware sneeuwval die de daken en de schuren en stallen bedekt. En die ons straft door de dakbalken te breken als we lui zijn en zeggen; „vandaag niet; ik schep morgen wel alles weg”.

Neen, deze uitzendingen komen niet heel gewoontjes en dagelijks. Vergezeld van zeer logische hoofdpijnen en zenuwachtige trekjes sijpelen ze in onze gedachten binnen, zoals Athena in Zeus' brein moet gesijpeld zijn om hem ervan te overtuigen Troje te laten vallen.

We kunnen net terug zijn van de gans-parade. We kunnen de ultieme schoonheid van de wereld aan het 'papier machéren' zijn of misschien zijn we bewonderende jubelzangen voor onze appelbomen aan het oefenen. Deze uitzendingen slagen er zonder falen in om ons zo hevig depressief te maken, dat we dadelijk aannemen dat die depressie overeenstemt met de echte werkelijkheid van de wijde wereld.

De onzichtbare en schijnbaar door God ingegeven connectie met ons brein die de media lijken te bezitten doet onze gans-parades wankelen en buigt onze kaarsrechte lijnen. En waarschijnlijk worden onze burens kwaad als ze dit gebeuren zien.

De perfecte luchtparades van de Canadese ganzen, de inspanningsloze gratie van de voortdurend veranderende curven, V-vormen en rechte lijnen, zijn een verwezenlijking van de meest hoogstaande schoonheid, de perfectie waar onze optochten naar dingen. We zijn genoodzaakt dit ideaal keer op keer te laten vallen door de droefenis, door de dood en destructie waarvan onze geesten weergalmen en die tot ons zijn gebracht door de eerder vernoemde half-goden, onze media. Zij zijn ook onze opperste verkopers die ons blijkbaar de troep van het universum van de hand doen.

Wat moet er worden van de stijl van de gans-parades waarop vuur en zwavel wordt losgelaten? Wat met een kunst die haar essentie verschuldigd is aan de koeien, op het moment dat de politiek ze uit het landbouwersland van het Noordoostelijk Koninkrijk heeft gezet? Wat met de poppenspelers die - strevend naar perfectie - honderdvijftig voet van de perfectie verwijderd geraakt worden door een voorhamer waarvan de naam luidt: oorlog, armoede, ellende, het einde der duizend species? (En dit alles gebeurt in de naam van de vrije wereld of de vrije ondernemingswereld!). Wat gebeurt er met de ganslievende strevers naar volmaaktheid?

Imperfectie is wat hen overkomt! Imperfectie als de perfect te vermijden reactie tegen de grote intocht van de Waarheid! En sinds de verschrikking van het nieuws helemaal regeert over onze niet zo onschuldige levens, is imperfectie de naam van onze stijl van consequente poppen. Want, zelfs als we onze shows inzetten met de beste intenties en het zoetste lied en de meest oprechte lofprijzingen van de creatie, eindigen we toch met een bittere verwarring van de zogenaamde feiten, de gemanipluleerde feiten van het door ons zelf-ingezegende politiek-economisch machts-systeem.